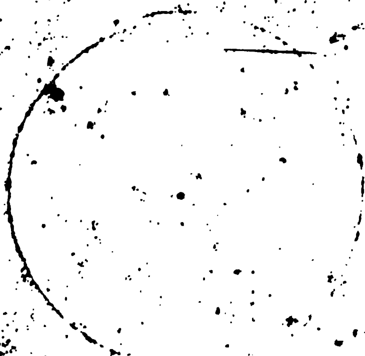

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
ARTES SCIENTIA
1817

Raimond F.

FRANCISCI REMONDI

SOCIETATIS IESV

EPIGRAMMATA ET ELEGIÆ.

VTV

ANTVERPIAE
Apud Ioachimum Trognæsium.
M. DCVI.

Superiorum permissu.

BRITISH MUSEUM

FRANCISCI
REMONDI
DIVIONENSIS
E SOCIETATE
IESV

EPIGRAMMATVM
LIBER PRIMVS.

De Nuntio ad Beatiſſimam Virginem.

I.

AERET *in adſpectu diuinæ Virginis Ales,*
Primus & in docto deficit ore ſonus.
Virgo immota ſilet, nec ſurſum lumina tollit,
Errat & in niueo plurimus ore rubor.
Quid facient? optata vrgent mandata Tonantis,
Et tamen & tacet hæc, & nequit ille loqui.
Cauſſa oculi. Vt fari tandem poſſitis vterque;
Angele, flecte tuos; erige, Virgo, tuos.

De reditu Angeli post eius legationem.

II.

TEntat in ætherias reditum pius Aliger oras,
Virgineo retinet qui venit ore decor.
It, redit, ambit: amor nescit qua parte recedat.
Ter tibi, Virgo, vale, ter quoque dixit aue.
O! nisi supremi reuocarent iussa Parentis,
Nuntius hac vmquam nollet abesse domo.

Deus homo factus est.

III.

VIx hominem insigni similem sibi finxerat arte,
Cùm subitò est hominis tactus amore Deus.
Vt tamen auerso fugientem vidit amore,
Qualis præcipites cùm rotat amnis aquas;
Quid faciam? dixit; quoties mihi iungere conor,
Ex oculis toties euolat iste meis.
An perimam? ast hominis nimio succendor amore.
An sequar? at fugiet, quo magis ipse sequar.
Haud sequar, haud perimam, ne se mihi subtrahat vmquam,
Néve Deum fugiat, mox erit ipse Deus.

Non

Non videbit me homo, & viuet. Exodi 33. Vidimus gloriam eius. Ioan. 1.

IV.

ET video, & viuo: Deus optime, vera minaris?
Dulcia num potiùs spicula promit amor?
Scilicet hoc loqueris, quòd, te qui vidit, amoris
Non ferat insolita vulnera facta manu.
Ergo quid hîc viuo? sensit si vulnera pectus,
Iam vidi, satis est: tu mihi claude diem.

De Christo nato.

V.

QVis timeat? mollis constringit fascia dextram,
Quæ rapida horrenti fulmina nube rotat.
Vincula sunt pueri. Feret aspera grandior ætas
Vincula, cùm palmam clauus vtramque premet.

De stabulo & stella die natali Christi.

VI.

HInc stabulum & stipulam cerno, pecudúmque recessus,
Inde oculis fulget stella benigna meis.
Quàm bene signatur res dispar dispare signo!
Scilicet hoc hominem nuntiat, illa Deum.

Ortus & occasus Christi Antithesis.

VII.

CLara dies, oreris media dum nocte, refulget:
Dum moreris, medio nox ruit atra die.
O verum Solem supera inter lumina, quo lux
Exoriente oritur, quo fugiente fugit!

De stella quæ in natalicijs Christi apparuit.

IIX.

DVm media Christus pandit sua lumina nocte,
Tu media Christum nocte repentè prais.
Ille die medio mortem cùm sponte subiret,
Crediderim medio te perijsse die.
Nobile prô nimiùm sidus surgénsque cadénsque!
Quod tibi erit tali nomen ab officio?
Phosphorus es, media cùm Sol de nocte propinquat:
Hesperus es, medio cùm fugit ille die.

Ad Militiæ cælestis multitudinem cantantis nocte natalis Christi.

IX.

TVrba tace. tremulus gemit en puer: adspice, gemmant
Mollia labenti lumina lacrymula.

Non

Non bene conueniunt hilari cum carmine fletus,
Lætáque cum tristi vox malè voce sonat.
Ipse tamen fallor: facta est symphonia concors:
Materiam cantus vox gemebunda parit.

De Magis Christum natum Ierosolymis quærentibus.

Vbi est, qui natus est, &c.

X.

MOesta cohors Procerum, stelláque orbata fauente,
Ignotam stolida quærit in vrbe domum.
Errat, & attonitas incassum exsuscitat aures,
Cogitur & miserum dicere semper Vbi?
At mox vt cæca se tandem proripit vrbe,
Læta suum rursus cernit in axe iubar.
Non mirum est. Fidum rutilans ex æthere sidus
Debet, vt antè viam, nunc docuisse domum.

Turbatus est Herodes Rex, &c.

X I.

REgia quid tanto quatiuntur corda tumultu?
Quid tacitas inter fluctuat ira minas?
Grande aliquod Regis fixum est in pectore vulnus.
Quem timet, & puerum sentit, & esse Deum.

De Sanctis Innocentibus infantulis ab Herode interfectis.

XII.

INnocui infantes, ô quali exercita sorte est
Vestra hac exiguo corpore vita minor!
Non plagis apta est ætas, non apta coronis:
Vix habet in vobis pœna decúsque locum,
Grandior apparet tantillo corpore plaga,
Ridet & in parua magna corona coma.
In vobis nequeunt si pœna decúsque locari,
Sors bona; in his satis est vos habuisse locum.

De ijsdem, ad impium Herodem.

XIII.

AH! ne, crude, feri. satis est pro vulnere terror,
Et facile est pueris vel sine cæde mori:
Ante istos tantùm si fulgeat ensis ocellos,
Eripiet vitæ protinus ille diem.
Forsitan ictum addis, geminus ut funera? mater
Occidat ut ferro tacta, timore puer?
Sic reor: ultores posthac ne femina natos
Edat in interitum, dire Tyranne, tuum.

Ad eosdem Innocentes martyres.

XIV.

INteritu in vestro non est quæsita voluntas:
Ludite in ignota, parua caterua, nece.

Si

Si, cùm posse deest, satis est voluisse necari;
Nunc, cùm velle deest, sit potuisse satis.

Die Purificationis Beatæ Virginis. De Simeone & Mose Antithesis.

Non videbit me homo, & viuet. *Exodi 33.*

Responsum accepit Simeon à Spiritu sancto, non visurum se mortem, donec videret Christum Domini. *Lucæ 2.*

XV.

ET Moses, Simeónque, Dei cupit ora tueri;
Par desiderium, dissimilisque modus.
Viuere non potis est ille, & cæleste videre
Numen; ni videat, non potis iste mori.

De ijsdem.

XVI.

SI viuat Simeon, pascetur Numine viso;
Moses hoc felix, si moriatur, erit.
Hic cupit, ille cupit; similis ferit ardor vtrumque:
Viuere sed Simeon mallet, & ille mori.

Ad eundem S. Simeonem.

XVII.

VIxisti felix, moriere beatior. I nunc.
Spes tibi vita fuit; mors tibi munus erit.

Ad beatissimam Virginem eodem die Purificationis.

XIIX.

PRo pretio infantis veteri de more redempti,
Munus egentis aues, diuitis agnus erat.
O quid aues tecum, Virgo, pro munere defers?
Non satis est Agnus, quem geris ipsa sinu?

Ad Angelum qui Christo Domino apparuit in horto Getsemani, & qui pingi solet calicem manu gestans, Epigramma, in gratiam cuiusdam Cardinalis, qui illud suis in hortis posuit, conscriptum.

XIX.

HVc, adeś, ô iuuenis, manantem sanguinis imbrem
Excipe: ad hoc venit forsitan ille calix.
Excipe, & æterno refer hæc mandata Parenti,
Sunt, Pater, hæc nati pignora certa tui.
Stat mori; & immeritam pœnis effundere vitam:
Nunc quoque fusurus, si placuisset, erat.
Has tamen interea missas, Pater, accipe guttas:
Cras tibi, quod reliquum est sanguinis, ille dabit.

De

De Christi latere lancea aperto.

XX.

CVm Christi hausisset pectus fera cuspis apertum,
Protinus ex illo vita renata mea est.
O quàm certa fuit tentato vulnere dextra!
Hanc ego, amor, dextram credo fuisse tuam.
~~*Tune amor es cæcus? cæcus, Longine, fuisti?*~~
Dicite, si hoc cæcum est esse, videre quid est?

Christo Domino.

XXI.

CVm diuinus amor tecum me fecerit vnum,
Arserit & flammis mens mea, Christe, tuis;
Tunc grauidum tanto saliet mihi Numine pectus,
Nec dolor vllus erit, nec labor vllus erit.
Erigis at quoniam, quem tu feliciter imples;
Qui vacuus iaceo, sum mihi solus onus.
Nescio quid sit amor. pondúsne est, an magè pennæ?
Penna mihi leuis est, & graue pondus amor.

Ad Beatissimam Virginem.

XXII.

VIrgo, iubet me castus amor tibi dicere laudes;
Sed me maiestas tanta pudórque vetat.
Quid faciam? pudor assiduo decertat amori,
Atque animum in partes flectit vterque suas.

Cedere si cogor, magè tutum est cedere amori,
Esse potest nimius forsitan iste pudor.
In me si qua tamen malè culti est culpa pudoris,
Culpa hac, ô Virgo, fiet amore leuis.

De Christo & B. Virgine eius matre.

Hinc lactor vbere, Hinc pascor vulnere.

XXIII.

VBera me matris, nati me vulnera pascunt,
Scilicet hac animi sunt medicina mei.
Nam mihi dum lacrymas dolor elicit, vbera sugo,
Rideat vt dulci mistus amore dolor.
At me pertentant dum gaudia, vulnera lambo,
Vt melata pio mista dolore iuuent.
Vulnera sic nati, sugo sic vbera matris,
Secura vt varia sint mihi sorte vices.
Quis sine lacte, precor, vel quis sine sanguine viuat,
Sanguine, nate, tuo; lacte, puella, tuo?
Sit lac pro ambrosia, suaui pro nectare sanguis,
Et me perpetuò Vulnus & Vber alat.

De carcere & vinculis, quibus Sanctus Petrus ab Angelo solutus est.

Existimabat autem se visum videre, *Act. 12.*

XXIV.

VIncta dabat laxum Petrus per membra soporem,
Inuitos fugerent cùm pia vincla pedes.

Illa

Ille timet falsas vera sub imagine formas,
Adspicit, & fictum, quod videt, esse putat.
Non mirum. optato forsan se carcere solui,
Numquam passurus, si vigilasset, erat.

De ijsdem B. Petri vinculis.

XXV.

QVàm suaues ducit media inter vincula somnos!
Gaudet, & attonita regnat in arce Petrus.
Excubat ipse sui custos, timidásque catenas
Increpat, & vinclis pascitur ipse suis.
Errauit patrijs numquam magè liber in agris,
Nec iacuit placido molliùs ille toro.
Tranquilla posthac si vis requiescere sede,
Transfer in hæc lassos vincula, Petre, pedes.

De eodem carcere à quo B. Petrus ab Angelo eductus est, & Herode Rege.

XXVI.

FVlminat in Solymis Herodes impius armis,
Inque iubet Petrum ferrea vincla rapi.
Obijcit aratos postes, centúmque catenis
Firmat, & armato milite tecta replet.
Interea illuso Petrus de carcere prodit.
I nunc, & stultas claude, Tyranne, fores.

De Sanctis Apostolis Petro & Andrea fratribus.

XXVII.

ADspice cognato pendentes stipite fratres.
O felix ortu fetus & interitu!
Vna parens fuerat vitæ præsentis vtrique:
Alterius vitæ crux fuit vna parens.
Lac vt idem in partu, sic idem in funere sanguis:
Fratribus vna fuit vitáque mórsque soror.
Fecundum æquoreas iactarunt rete per vndas,
Arte vna, simili munere, amore pari.
Alter at inuersa moriens iacet arbore pressus,
Alter in elato stipite rectus obit.
Hæret pes capitíq; , capútq; pedi, oscula vt alter
Possit in alterius figere cara pede.
Viuite, io, gemini Proceres, vnúsque duobus
Et vitæ & mortis laude triumphus eat.

Quidam die festo S. Petri ad Vincula religiosa vota renouat.

XXIIX.

VT tacito Petrum cedentem carcere vidi,
Et cecidere sacra territa vincla manu;
Ni fallor, dixi, sese pia vincula soluunt,
Alterius subeas vt, mea dextra, locum.
Ite pedes: quid enim iussa cessere catenæ?
Vos circum dandum nobile pondus erat.

Hæc

Hæc ego. mox ferro dextram premo, compede suras.
Hæc mea sunt posthac vincula; Petre, vale.

De lacrymis Sanctæ Mariæ Magdalenæ, quas ad Christi pedes effudit.

XXIX.

FElices nimiùm gemini tua lumina fontes,
Quaque venit trita sedula gutta via.
Se lacrymam esse tuam cuperet, dum vere tepenti
Labitur in molles humida gemma rosas.
Si manare oculis posset Pactolus ab istis,
Aurifer hac iret ditior amnis aqua.
Tam pretiosa pedes Domini nisi lamberet vnda,
Vnda quid, ah! quererer, tam pretiosa peris?

De ijsdem lacrymis ad Simonem Pharisæum.

XXX.

FEmina si flendo, Simon, conuiuia turbat,
Da veniam; has lacrymas culpáque amórque cient.
Vt lacryma est scelerum vindex, ita testis amorum est;
Et bene quod ploret, quæ malè risit, habet.
Magdala, plora igitur: fremat inter pocula Simon.
Quis scit an & flendo dulciùs ipsa bibas?

Ad

Ad eundem Pharisæum de ijsdem lacrymis.

XXXI.

QVid misera fremis in lacrymas? haud lauerit vmquam,
O Pharisæe, tuas purior vnda manus.
Magdala, quære alias ædes, te barbarus iste
Spernit, & ignorat quas habet intus opes.
I, geme Iordanis vitreas prope fluminis vndas,
Christus in his etiam sæpe moratur agris,
Hic lacryma: sit enim quamuis pulcherrimus amnis,
Erret & æterna per sata læta fuga;
Viderit vt flentem, natiuo fonte relicto,
Ex oculis veniet pulchrior ille tuis.

De eadem Beata Maria Magdalena, cùm in domum Pharisæi ad Christum properaret.

XXXII.

CVrreret ad gelidos sitiens dum Magdala fontes,
Et peteret cordis pignora cara sui;
Me, precor, ah! dixit, remorantibus obuia turbis,
Linquite: si morbum discere vultis, amo.

De eadem, dum Christi pedes oscularetur in domo Pharisæi.

XXXIII.

MAgdala diuinis dum figeret oscula plantis,
Sæpe hæc ex imo pectore verba dabat:
Dicámne, an sileam? culparum sarcina felix,
Quæ me tam caros deprimis ante pedes!

De eadem ad Christi pedes abiecta.

XXXIV.

ILla ego tandem adsum grauibus dignissima pœnis:
Christe, age, rumpe moras; percute, cæde, neca.
Non peto ne peream: precor, ô pulcherrime rerum,
Vt peream telo saucia facta tuo.
Ah! liceat mihi ad has animam hanc effundere plantas!
Vicisti: nostra morte triumphus eat.
Pone, amor, hic pharetram, nostróque inscribe sepulcro,
Quanta tuo virtus insit in imperio.
Quid loquor? heu! scelerum leuis est mors pœna meorum;
At non posse mori, maxima pœna mihi est.

De

De illius capillis, quibus Christi pedes tergebat.

XXXV.

O Quàm diuersos crinis formatur in vsus!
Arma sua inuictus ponere nescit amor.
Magdala crine potest, solita memor artis, eodem
Illaqueare homines, illaqueare Deum.

De vnguento, quo illa Christi pedes vnxit.

XXXVI.

QVàm bene seruatos pretiosa vnguenta liquores
In lassos fundit prodiga dextra pedes!
Grande refert mulier tali pro munere lucrum,
Et pretio tanti non caret officij.
Dum tangit medici corpus, sua vulnera discit,
Vngit, & vnguento sana fit ipsa suo.

Eadem ad Christum lacrymis madens.

XXXVII.

ME tuus vrit amor: Christe, ô mea gaudia nosti.
Et morerer, socias ni daret ignis aquas.

Maria Magdalena Chriſto Domino.
Ecce quem amas infirmatur.
Ioan. 11.

XXXIIX.

CHriſte veni, adfer opem; frater te Lazarus optat,
Et cum languenti ſaucia fratre ſoror.
Ni properas, ægros tua ni præſentia curat,
Ecce perit morbo frater, amore ſoror.
O vtinam ipſa forem noſtræ tibi nuntia pœnæ!
Fratris abeſſe vetat cura, venire pudor.
Sint ſatis hæc. plura is, quem mitto, nuntius addet.
Si tamen hic rudis eſt, ipſe loquetur amor.

Maria Magdalena ſtabat ad monumentum Chriſti foris plorans, &c.

XXXIX.

QVid feror (heu!) Domini toties ad inane ſepulcrum?
En viuo, & me vult forſitan ille mori.
Vita vale. quis ſcit, mihi mors an reddat amantem?
Sæpe venit facili morte cupita ſalus.
Hoc me igitur, iuuenes, ſi fas, tumulate ſepulcro,
Et ferat hæc memori carmina fronte lapis:
Amiſſum vacua Dominum dum quæreret vrna,
Pro Domino iacuit perdita ſerua ſuo.

De Sancta Maria Magdalena, à Iudæis in exſulium eiecta.

XL.

PArua domus, mea cura, feris committitur vndis,
Fors bona; neſcio quò nauigat, Eure faue.
Hei mihi ne rapido minitetur vortice pontus,
Et pereas media, paruule linter, aqua.
Maſſilia ignotas ô ſi te errare per vndas
Sciret! quotquot habet mitteret illa rates.
Tu mare, vos venti, trepidæ ſuccurrite cymbæ,
Nullus in imbelli nauita puppe ſedet.
Exiguum eſt pondus, facilis via: poſcitis & vos
Si pretium, pretium eſt grande, tuliſſe pios.

De ſancta Catharina virgine & martyre & 50. viris ab ipſa ad Christi fidem conuerſis.

XLI.

VIrgineæ immanis vix à ceruice tyrannus
Impauidum timido demetit enſe caput,
Cùm niuei erumpunt rores, & lacteus imber.
Vnde tibi talis, caſta puella, liquor?
Natos ipſa ſuos moriens pia virgo videbat:
Credibile eſt illis lac voluiſſe dare.

In

In Quintianum Siciliæ Prætorem, qui post martyrium Sanctæ Agathæ, dum ad eius agros & bona rapienda properaret, flumine obrutus miserè perijt.

XLII.

QVò properas, sitiens auri? quò, plene cruoris?
Oblitúmne putas criminis esse Deum?
Scilicet exsultas, terra non raptus hiatu,
Terra, quæ comites obruit antè tuos.
I, licet, i, medio solues mox flumine pœnas:
Terra tulit rabiem, non feret vnda sitim.

De eiusdem Quintiani morte, qui ad Sanctæ Agathæ martyrium flammas etiam adhibuerat.

XLIII.

ERrabat latis Prætor moribundus in vndis;
Quid faceret, Superûm quem grauis ira premit?
Me miserum, dixit, scelerum nunc sentio pœnas:
Quam flamma attulerat, depulit vnda sitim.

De quadam effigie Sanctæ Cordulæ Virginis & Martyris.

XLIV.

QVam cernis viua iactantem lumina flamma,
Vndenis hæc de millibus vna fuit.
Nónne vides, iugulum vt præbet, mortémq; reposcit,
Mortem, quam subitus fugerat antè timor?
E tenebris generosa ruit, séque increpat vltro,
Quòd liquit socias degener vna suas.
Virgo sat est, morere; extremi tibi dantur honores:
Pro Christo est semper tempus & hora mori.

De Sancto Alexio.

XLV.

IPse sua Dominus seruit peregrinus in aula,
Et proprias inter gaudet egenus opes.
Ignoti maior laus est & gloria: Alexus
Numquam tam celebris, ni latuisset, erat.

De matre Sancti Alexij, illum ipsum domi non agnoscente.

XLVI.

ICta dolore parens in Alexi quærit Alexim,
Et non amissas perdita luget opes.
Dum videt, ardescit, pascítq; tuendo dolorem,
Veráq; nutantem fallit imago fidem.

Quid

De ~~Sancto Francisco & S. Clara.~~

LI.

VMbria, dum facili Franciscus surgeret alue,
En nouus exoritur nunc mihi Phœbus, ait.
Mox vt felici processit viscere Clara;
Salue; Luna mihi tu quoque, dixit, eris.
O quantus duplici vestit me lumine fulgor!
Vmbria eram: mihi nunc Claria nomen erit.

De Iona Propheta, & Ceto pisce.

LII.

ATtonito Vates in Ceti ventre triumphat
Naufragus innocua nobilis esca feræ.
Non fuit ille vmquam pacata lætior vnda,
Non fuit iratæ tutior ille freto.
Redditur at tandem facili Pistricis ab alue,
Et carus fidis enatat hospes aquis.
Si cupis, ô Vates, posthac vitare procellas;
Ad quæ confugias, viscera piscis habes.

Sancta Catharina Senensis Christo Domino.

LIII.

SIue mori me, Christe, iubes, seu viuere mauis;
Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.

De B. Ignatio Societ. IESV fundatore.

Ad maiorem Dei gloriam.

LIV.

QVidquid agis, loquerísue, Pater, vel mente reuoluis,
Sola Dei totum gloria claudit opus.
Pauperitas tibi diuitiæ, vigilantia somnus,
Cura quies, lacryma nectar, amórque dapes;
Et tibi sunt laudes conuicia, gaudia pœna,
Dummodo præ te eadem gloria semper eat.
Iam diuina, reor, fiet tibi gloria nomen.
O noua laus propria laudis ab interitu!

De B. Francisco Xauerio.

Satis est, Domine.

LV.

ET glaciem, & spinas, Franciscus, & horrida calcat
Saxa, cruentatos nescius esse pedes.
Delicijs Superûm bene scilicet ebrius errat,
Et querulo tales rumpit ab ore sonos:
Non capit, ô Christe, angustum tot gaudia pectus:
Claude voluptatis flumina; iam satis est.

De Sancto Francisco & S. Clara.

LI.

Vmbria, dum facili Franciscus surgeret aluo,
En nouus exoritur nunc mihi Phœbus, ait.
Mox vt felici processit viscere Clara;
Salue; Luna mihi tu quoque, dixit, eris.
O quantus duplici vestit me lumine fulgor!
Vmbria eram: mihi nunc Claria nomen erit.

De Iona Propheta, & Ceto pisce.

LII.

Attonito Vates in Ceti ventre triumphat
Naufragus innocuæ nobilis esca feræ.
Non fuit ille vmquam pacata lætior vnda,
Non fuit iratæ tutior ille freto.
Redditur at tandem facili Pistricis ab aluo,
Et carus fidis enatat hospes aquis.
Si cupis, ô Vates, posthac vitare procellas;
Ad quæ confugias, viscera piscis habes.

Sancta Catharina Senensis Christo Domino.

LIII.

Siue mori me, Christe, iubes, seu viuere mauis;
Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.

De Castitate.

LIIX.

Corporis intacti species, mentísque pudica,
Nix, speculum, & mollis dicitur esse rosa.
Quid niue candidius? speculo quid purius ardet?
Quidve potest tenera pulchrius esse rosa?
Mors rosa in attactu est; speculum leuis inquinat aura;
Et nix vel minima labe notata, nigra est.
Quàm facilis labes, facilisq; attactus, & aura est,
Tam sit magna tua cura pudicitiæ.

FRAN-

FRANCISCI REMONDI DIVIONENSIS

E SOCIETATE IESV

EPIGRAMMATVM

LIBER SECVNDVS.

De Gregorij XIII. Pont. Max. Insignibus, id est, Dracone exsecta cauda.

I.

ESTEM *in nos coluber capite intulit; hic quoque cauda*
Cælestes pavida traxit ab arce choros.
Contriuit colubri Virgo caput: Optime Pastor,
Secta est imperio cauda cruenta tuo.
Quis timeat capitisve luem, caudæve ruinas,
Si caput obteritur, si fera cauda perit?

De ijsdem Insignibus, Emblema.

II.

CErnis ut in promptum conuersa est virga colubrum,
Rursus ut è colubro reddita virga sibi est?
Hoc magicos fertur Moses vicisse colubros,
Illa dispersum composuisse gregem.
Sic tuus ille draco volitantes orbe dracones
Comprimit, & Stygios cogit adire lacus.
Sic sanctum tua virga gregem per amœna vireta
Et regit, & tutum, maxime Pastor, alit.

Ad eundem Summum Pontificem Gregorium XIII. de variarum nationum Collegijs Romæ ab ipso erectis.

III.

SOlicitat terris humores Phœbus, & ijsdem
Arentem pluuio flumine ditat humum.
Magne Parens, Soli similem te prædicat orbis;
Gestit, &, ô salue, tu mihi Phœbus, ait.
Attrahis ecce meos Romano ex æthere natos,
Méque mea, grandi fenore, prole beas.
Currite Romanas, mea pignora, currite ad oras;
Sol calet, ô quanti vos mihi caussa boni!

De

De Collegij Romani Societatis IESV varijs nationibus, quæ Gregorij XIII. Pontificis Maximi munificentia aluntur.

IV.

IMpliciti molem varijs densantur in vnam
Nexibus, in vasto gurgite, pisciculi.
Pistrices morsum meditantes turba repellit;
Quæ malè iuncta perit, quæ benè iuncta ferit.
Prô! quàm diuerso collectis hîc orbe phalanges!
Sed, prô! quàm firmo fœdere iuncta phalanx.
Exacuant dentes septem fera monstra trionis:
Non poterunt sociam vincere monstra fidem.

De Insignibus eiusdem Summi Pontificis, pro foribus Collegij Romani.

V.

SEcurum posthac carpe hîc, sapientia, somnum:
Nam Draco munitas stat vigilante fores.

De quodam adolescentulo Italo, qui domo paterna Romam è Piceno fugit, vt in quendam Religiosum ordinem ingrederetur.

Quid pater eius dixerit.

VI.

SEdibus è patrijs fugienti talia fertur
Longæuus nato dicta dedisse parens:
Durum est orbari dilecta prole parentem,
Et puer es; linquis cur, mea vita, senem?
Haud equidem agnosco nostra quid te arceat vrbe,
Nec scio quà te sors in noua tecta vocet.
Ingentis solùm mea mens est conscia amoris:
Forsitan id nocuit si tibi, nate fuge.

Quid mater.

VII.

VT natum Latias fugientem vidit in oras,
Est puerum tali voce secuta parens:
Ah mi nate, tibi numquid nocuere parentes?
Quò fugis? aut certa quæ tibi caussa fugæ?
O nate, ô erepte simul, quæ gaudia restant?
Heu perit ergo meis obruta spes lacrymis?
Testor ego hos colles, vos conscia mœnia testor,
Eripiet celerem mors mihi certa diem.
Lux mea, maiorem matris si poscis amorem,
Ecce patent matris viscera, nate redi.

De

De ipsius adolescentuli constantia.

IIX.

IBat diuino victor succensus amore,
Cùm fugeret felix patria tecta, puer.
Vidisses viua radiantia lumina flamma,
Vidisses superas ire per ora faces.
Hinc pater astra ciet, ruit hinc in funera mater,
Nec reuocare potest ille, nec illa, fugam.
O te speramus, iuuenis fortissime, qualem
Pugnando, tantum si fugiendo potes!

Ad Sixtum Quintum Pont. Max. de obeliscis & aliijs huiusmodi antiquis monumentis Romæ ab ipso rursus erectis.

IX.

DVm veteris Roma per te monumenta resurgunt,
Immortale adfert ipsa ruina decus.
Sixte, mori numquam poterit noua Roma, sepultis
Cùm possis vitam reddere marmoribus.

De nouo & veteri fonte Collegij Romani.

X.

LYmpha vetus iubeo multùm saluere recentem.
Audiat vt paucis, comprime, amica, sonum.

Muta licet veniam, placido tu murmure ludas,
Ne te iacta, oculos dum caput, ora traho.
Inter vtramque breue est spatium; qui potat vtramq;
Illa salit bellè, ducit, at ista sapit.
Lude igitur, salta, tumidóque interstrepe labro.
Quid te laudari, dum bibor ipsa, iuuat?

De quodam adolescentulo, grauissima ægritudine à beatissima Virgine liberato.

XI.

DVm subit extremos oppresso corde dolores,
Et refugit mollis tristia fata puer,
Hei mihi, ait, morior, pereo: Virgo inclyta, Virgo
Ah, si cura mei te premit, adfer opem.
Audijt alma Parens, ægróque allapsa gementi est,
Et visa est medicas applicuisse manus.
Surge puer, ride; cessit violentia morbi:
Si grauis ille fuit, par medicina fuit.

De mole funebri Alexandri Farnesij Cardinalis, erecta in templo Societatis IESV Romæ ab illo condito.

XII.

AEmula sublimi surgunt quæ pegmata templo,
Tristi a suprema funera laude colunt.
Ni superimpositus premeret iuga subdita fornix,
Iret in ætherias machina celsa domos.

Non

Non opus exstructa fuit hîc ad funera moles:
Sacra ædes, Princeps, est tibi pro tumulo.

De lacrymis & vocibus multorum egenorum, qui eiusdem Cardinalis funus prosequebantur.

XIII.

ERrabat cari post funera mœsta parentis
Turba inopum, tales fundere visa sonos:
Si tibi, Farnesi, nequeo persoluere grates,
Parce; nihil restat, quod dare possit amor.
Vix mihi quæ donem suspiria linquit egestas,
Et venit ex oculis vltima gutta meis.
Spirat adhuc modicùm quæ te mox vita sequetur,
Forsitan hoc gratum funere munus erit.
Si fleuisse parum est, cælúmq; impleße querelis,
Sit satis, ô Princeps, te moriente mori.

De eiusdem Cardinalis Insignibus, ipsius tumulo incisis.

XIV.

LIlia quæ memori cernis florere sepulcro,
Illa tulit domino fertilis vrna suo.
Forsitan humorem clauso de corpore traxit,
A Domino didicit forsitan esse ferax.
An non perpetuos, Princeps, florebis in annos,
Si potuit durus lilia ferre lapis?

De lupi maxilla, insignibus Cardinalis Battorij.

Cùm factus est Cardinalis à Gregorio XIII.

XV.

ORnaret cùm te fulgenti Roma galero,
Lætitiaque datos redderet aura sonos;
Sensit, & ad tantum cupidus distedere plausum,
His rapidas fregit vocibus Ister aquas:
Sarmatia ô felix! vobis, mea rura, gregésque,
O quantus Latio pastor ab orbe venit!
Scilicet hoc nostris rebar quondam affore terris,
Cùm victi adspicerem feruida signa lupi.

Ad eundem, cùm Romam proficisceretur, nondum factus Cardinalis.

XVI.

CVm te Sarmaticis, ô Præsul, Vistula campis
Cedere, & Italicas vidit inire vias,
Risit, & ô nostri, dixit, spes inclyta regni,
I felix; maior tu rediturus abis.

De

De quibusdam Poëseos studiosis, qui de cultro, quo Christus Dominus circumcisus est, æmulo carmine scripserunt, non satis apposité.

XVII.

APtare hîc calamos meliùs potuistis vterque;
Sed culpa est cultri, saxeus ille fuit.
At pugnate tamen; pugna est tutissima: vobis
Vnicus est tantùm culter, & ille lapis.

De nobili quodam viro, ab hostibus vi veneni perempto.

XIIX.

HAuserat ignarus crudelia pharmaca quidam,
Principis exsequitur dum pia iussa sui.
Mox vbi letiferum lentè per viscera virus
Serpere, & immeritam sensit adesse necem,
Saltem, inquit, potui pro Rege subire labores,
Et seruare datam, non sine laude, fidem.
Talia si cælum sitienti pocula dantur,
O malè miste liquor, sed benè pulsa sitis!

Ad Cardinalem Gabrielem Palæotum, Collegium Romanum inuisentem. De eius Insignibus.

XIX.

QVàm bene sublimi tollunt se vertice montes!
An quòd & hac montis culmina Sixtus habet?
Quàm bene cæruleo vernant tria lilia campo!
An quia Rex eadem lilia Francus habet?
Pontifice ô felix, felix ô Rege! beat te
Floribus iste suis, montibus ille suis.
Pastorum hic Princeps, Regum flos ille decúsque.
Quare aliud maius, si potes, orbe decus.

Ad Hieronymum de Ruuere Cardinalem, Collegium Romanum inuisentem. De eius Insignibus.

XX.

HOc quod in æther ias protendit brachia nubes,
Et decorat gentis stemmata clara tuæ,
In siluis quondam Robur crescebat amœnus,
Felix sorte tua, sed magè sorte sua.
Mox vt in æternos tibi se submisit honores,
Glans subitò attonitis aurea visa comis.
O si cepisses totam cum Robore siluam!
Aurea tota simul silua secuta foret.

Ad Cardinalem Camertem, cùm die Epiphaniæ Collegium Romanum Societatis IESV inuisit, recēter factus Cardinalis à Sixto V. P. M. & allusio ad Sixti V. Insignia.

XXI.

Tres hîc solenni Reges celebramus honore:
Optime Præsul, ades tu quoque, quartus eris.
O quanta in vultu grauitas! & viuida virtus
Purpurea lucet quàm bene iuncta toga!
Isténe vestro etiam, Reges, è sidere lumen
Traxit? an & traxit sidere, Sixte, tuo?
Vis stellæ est vtrique ingens, tamen vtraque dispar:
Illa procul Reges euocat, ista facit.

De duobus Romanis Principibus, parente & filio.

XXII.

Et pater & natus diuerso insignis honore est.
Fulminat ille armis, & micat iste toga.
Certat vterque sua pro laude, & vincit vterque:
Par decus egregio cum patre natus habet.
Roma, precor, ne crede tuum perijsse decorem:
Et potes esse armis maxima, & esse toga.

P. Ber-

Ad Cardinalem Gabrielem Palæotum, Collegium Romanum inuisentem. De eius Insignibus.

XIX.

QVàm bene sublimi tollunt se vertice montes!
An quòd & hæc montis culmina Sixtus habet?
Quàm bene cæruleo vernant tria lilia campo!
An quia Rex eadem lilia Francus habet?
Pontifice ô felix, felix ô Rege! beat te
Floribus iste suis, montibus ille suis.
Pastorum hic Princeps, Regum flos ille decúsque.
Quære aliud maius, si potes, orbe decus.

Ad Hieronymum de Ruuere Cardinalem, Collegium Romanum inuisentem. De eius Insignibus.

XX.

HOc quod in ætherias protendit brachia nubes,
Et decorat gentis stemmata clara tuæ,
In siluis quondam Robur crescebat amœnus,
Felix sorte tua, sed magè sorte sua.
Mox vt in æternos tibi se submisit honores,
Glans subitò attonitis aurea visa comis.
O si cepisses totam cum Robore siluam!
Aurea tota simul silua secuta foret.

Ad

Ad Cardinalem Camertem, cùm die Epiphaniæ Collegium Romanum Societatis IESV inuisit, recēter factus Cardinalis à Sixto V. P. M. & allusio ad Sixti V. Insignia.

XXI.

TRes hîc solenni Reges celebramus honore:
Optime Præsul, ades tu quoque, quartus eris.
O quanta in vultu grauitas! & viuida virtus
Purpurea lucet quàm bene iuncta toga!
Istene vestro etiam, Reges, è sidere lumen
Traxit? an & traxit sidere, Sixte, tuo?
Vis stellæ est vtrique ingens, tamen vtraque dispar:
Illa procul Reges euocat, ista facit.

De duobus Romanis Principibus, parente & filio.

XXII.

ET pater & natus diuerso insignis honore est.
Fulminat ille armis, & micat iste toga.
Certat vterque sua pro laude, & vincit vterque:
Par decus egregio cum patre natus habet.
Roma, precor, ne crede tuum perijsse decorem:
Et potes esse armis maxima, & esse toga.

P. Ber-

Bernardinum Rosignolium, Collegij Romani Rectorem, precatur vt e ab amœno agro Tusculano, quò nimi relaxandi caussa secesserat, in rbem reuocet.

XXIII.

, care Pater, sanctáque auulsus ab vrbe,
in grata spatior per loca lata mora.
sæpe canit mendaci gutture, cras cras,
Coruus dum volat antè domos.
Corue tace, cras est mihi longior anno,
siderio fallor ab ipse meo.
ulceret si me Philomela susurro,
ibi sedes carior vsque foret.
rum cantu, siluis mihi gratior vrbs est;
eam iubeas ergo, vel ipse veni.

rdinalem Parauicinum: de sa- quibusdam reliquijs, id est, de te Sancti Alexij Cōfessoris, quem it templo Collegij Romani Societatis IESV.

XXIV.

opes, nobis quas per te donat Alexis,
Munera sunt, Præsul, digna vel inuidia.
etio quid non illius sponsa dedisset,
vidua quondam mœsta puella domo?

Vnia

Vnus hic in casta fulsisset fronte lapillus,
Hac memorem ornasset gemmula sola manum.
Coniugis inuidia, est pretium leue. fronte manúq;
Nostra erit huic denti sanctior ara locus.

De sacro quodam exiguo osse ab eodem Cardinali eidem templo dato.

XXV.

PIgnoribus paruis facta est vt grandior ara,
Mille domus grates, oscula mille dedit.
Cælicolæ, facilè est vestris ditescere donis,
Quando vel exiguo est osse beata domus.

Ad quendam.

XXVI.

MVsa vale. superat nostros Philedoxus honores.
Lætor, erat donis dignior ille tuis.
Nos inter vates (sumus hoc si nomine digni)
Credimur esse aliquid: plus tamen ille potest.
Vince igitur, Philodoxe; licet. tua gloria semper,
Quàm mihi tu gratus, tam mihi cara fuit.
Et dicet posthac, qui me tibi norit amicum,
Plus hic amore potest, ille sed ingenio.

Sere-

Sereniſſimo Parmæ & Placentiæ Duci, Rainutio Farneſio, nouum Gymnaſium Parmenſe à ſe inſtauratum inuiſenti.

XXVII.

HVc ades ô tandem votis optate ſecundis,
Incipe in hac ſtabilem figere ſede pedem.
Te quia delectant enſes, lituiſque, tubæque,
Sunt quoque in hoc, Princeps, prœlia clara loco.
Sunt ſine telo ictus, ſunt hic ſine ſanguine plaga,
Hic ſonitum rauca dant ſine voce tubæ.
Captiuus ſine ferro agitur, ſine cæde triumphus,
Mercedíſque loco vincere victor habet.
O quem te memorem, Princeps, pacem inter & arma,
Qui gerere in dulci prœlia pace doces!

Ad laudatores ſuorum carminum reſponſio.

XXIIX.

SI mea pondus habent & lumen carmina, lumen
Ex oculis, veſtro pondus ab ore venit.

Ad

Ad illuſtriſſimum Pomponium Taurellum, Comitem Montis Clariculi, à quo in villam inuitabatur, reſponſio. XXIX.

Non rutili Soles, nec Veris grata voluptas,
Nec bene deducti vitrea fontis aqua;
Non Philomela ſuos auibus qua narrat amores,
Nec qua frondiferum ventilat aura nemus;
Non viola molles, aut ſuaue rubens hyacinthus,
Aut roſa, nec ripis Nicia læta ſuis,
Vrbana me ſede trahunt in rura, mouéntve,
Nec deſiderij ſumma ſit iſta mei.
Scribere debueram, (& epiſtola pondus haberet)
Hîc Taurellus adeſt, hoſpes amice veni.
Lympha, Roſa, Philomela, Nemus, Ver, Nicia, Titan,
Hæc mihi ſunt vno cuncta minora viro.

In Niciæ torrentis ab eodem Comite Pomponio carmine laudati pernicioſas ipſi Comiti inundationes. XXX.

Prodiga Muſa tace: quis poſthac flumina laudet?
Intumuit nuper Nicia laude ſua,
Et nemora, & ſegetes, & ſaxa ingentia voluit,
Et noua per medios æquora duxit agros.
Comprime iam fluctus, torrens ingrate, tumentes,
Mordaci potiùs carmine dignus eras.
Si ſoluenda tibi eſt me iudice pœna, notentur
Hæc duo marmoreis carmina limitibus:

Quàm

Quàm malè grata fuit vati dominóque benigno,
Angusta fugiat tam breuis vnda via.

Ad eundem illustrissimum Comitem Pomponium Taurellum, de eius studijs.

XXXI.

CLarum aliquod tu semper opus meditaris amice,
Et tibi sunt ingens otia summa labor.
Crediderim, ni virgo foret, te Pallade natum,
Aut Iouis è cerebro te quoque progenitum.

Ad Flauij Quærengi à studijs feriantis epistolam responsio.

XXXII.

IAm, Quærenge, vacas. prosint mea vota vacanti.
Anxius ambigua voce tenetur amor.
Furaces noli tua ducere ad otia Musas,
Sed patere intactos, dum licet, ire dies.
Odit mens iuuenum sterilem fecunda quietem,
Sæpe tamen vires conficit ipsa suas.
Ingenio, Flaui, qui rura & tempora fallis,
Ah, precor, ingenium tu quoque falle tuum.

Ad Musas, pro Ioanne Francisco de Gand, sororis suæ filio, adolescētulo.

XXXIII.

PIerides, vestrum si me fecistis alumnum,
Et colui vestros, docta caterua, choros,

Nunc aperite sinum, date plenis vbera riuis,
Vt docilis vestro crescat amore puer.
Paruula nec vobis videatur vilior ætas,
Aetas maiorem paruula poscit opem.
Immo puer vestro si fiet munere vates,
Et vestra & pueri gloria maior erit.

De quibusdam optimæ indolis adolescentibus, ruri honestè à studijs vacantibus breui tempore.

XXXIV.

IAm pueri ludunt hilares nemora inter & vndas.
O nimiùm propera temporis insidia!
Præcipites, si qua est pietas, Sol siste quadrigas,
Mense dies vt sit longior, hora die.

Ad Musam rusticam, pro Aristandro, insignis pudicitiæ, modestiæ, ac pietatis viro, rus abeunte animi caussa.

XXXV.

SI tibi sum cordi, dextra vultúque benigno
Excipe Aristandrum, rustica Musa, meum.
Nónne vides quantos referat virtutis honores,
Virgineo quantus surgat ab ore decor?
Fac illi violæ serpant per tempora molles,
Lambat & vndantes aura serena comas.

Fac Philomela pias cantu demulceat aures,
Et leuet arentem frigida lympha sitim.
Si tota non est vllus præstantior vrbe,
An tibi rure alius carior esse potest?

De Philesio ad Quintusium.

XXXVI.

QVod tibi multiplici reddet pro munere munus?
Nil tuus ille comes, quod dare possit habet.
An versus violásve dabit, pictásve tabellas?
Sunt, vt ait, meritis ista minora tuis.
Dat multum, multúmque facit, quicumque fatetur,
Esse nihil, quod dat; quod facit, esse nihil.

Ad quendam, qui, antequam Aristandro carmina mitteret, ab illo insignem piscem dono accepit.

XXXVII.

DVm cuperes lætos hesterna luce per agros
Dicere Aristandro carmina grata tuo,
Protinus ignoto colle de fonte propinqui
Exsilit ante oculos bellua, piscis erat.
Quis neget attonitas traxisse ad carmina rupes
Orphea, & immanes edomuisse feras,
Si priùs & fontem, & pisces, & culmina montis,
Quàm canere incipias, care poëta, rapis?

De aurea quadam sacra imaguncula à Flauio Quærengo amico cuidam oblata, & ab illo recusata.

XXXIIX.

Flauius absenti pia munera mittit amico:
Aurea sed quia sunt, ille recusat opes.
Auro incisa placet pietas, sed displicet aurum;
Altera in alterius prœlia sede mouet.
Effigie pietas, pretium auro pugnat: amicus
Non auri pretium, sed pietatis, amat.
Nil facis, ô Flaui, dono nisi detrahis aurum:
Nilque tu amice, sacram ni capis effigiem.

De duobus adolescentulis fratribus Fabricio Bossio, & Carolo Bossio, nobilibus Mediolanensibus, Romæ litterarum studijs operam dantibus, ac discipulis suis.

XXXIX.

Qvid vestras memorem laudes, par nobile fratrum,
Inclyta Romani gloria Gymnasij?
Ingenio æquales, similes virtutibus ambo,
Iidem vultu, ijdem mente, labore pares.
Seu pugnare libet versu, seu voce soluta,
In vestras veniunt præmia prima manus.

O flo-

O flores! Roma si sic adolescitis, an non
Implenda est vestris fructibus Italia?

Iocus in inconstantem.

XL.

SE famulum Noipus, modò se cupit esse magistrum;
Se modò Cantorem, se modò vult Logicum.
Viuere vult Romæ, modò Pisis degere mallet,
Mallet at in patria stertere posse domo.
O quot mente vrbes peragrat, quot deuorat artes!
Omnibus esse locus, omnia nosse cupit.
Interea Logicus non est, non Musicus ille,
Non famulus, pueros non elementa docet.
Nec Romæ viuit, nec Pisis degere curat,
Et pudet ad patrium scalpere crura focum.
Quid Noipe es, vel vbi es? nihil, omnia, nusquam,
& vbique.
O ars digna loco, dignus & arte locus!

Flauio Quærengo, à quo laudatus fuerat, reddit mutuas laudes.

XLI.

TV quoque carminibus, Flaui, celebrabere nostris,
Grata silere animo Musa iubente nequit.
Tu superas studio vires, virtutibus annos,
Moribus æquales, firmáque pacta fide.
Te Sophia munit ratio, Prudentia Iuris
Dirigit, exornat lingua, Camœna beat.
Et matura tamen nondum te roborat ætas,
Nec teneras vestit prima iuuenta genas.

Si tibi sic animus crescet, crescentibus annis,
Semper erit posthac te tua vita minor.
Maior at est Princeps, cui te vitámque dicasti,
Annis atque animo crescere, amice, potes.
Virtutem huic debes, studium, moresque, fidémque,
Id Sophia, & Musa, Linguáque, Léxque iubet.

Marcello Quærengo, Flauij Quærengi fratri.

XLII.

GRandior ô animo, quàm corpore; crescis honore
Plus quàm fert ætas primula, parue puer.
An mea te taceat, laudato fratre, Camœna?
Vt sanguis, sic laus vna duobus erit.
Tu puer, hic iuuenis, naturam vincitis ambo,
Maior & est annis semper vterque suis.
Munera sunt vobis eadem; Ducis alter & alter,
Tu Mutinæ, hic Parmæ, viuit in obsequium.
Obsequium ô felix vestrum virtute paratum!
Esse potest virtus non nisi grata bonis.
Cresce, puer, cum fratre; manent vos præmia: vt olim
Te frater, sic tu fratre beatus eris.

Ad Hieronymum Bossium, nobilem Mediolanensem, à quo laudatus fuerat, responsio.

XLIII.

TE dudum Rhenus, nunc Parma tenétq; , fouétque:
Ille flet, ereptum possidet ista decus.

Interea, Bossi, quò te tuus impulit ardor?
Ingenium in nobis, eloquiúmque beas.
Falleris: eloquio modicùm, mihi crede, valemus,
Ingenióque parum possumus, arte nihil.
Tam bene cùm laudas igitur nil tale merentem,
Hoc opus ingenij est, eloquiíque tui.
Sis precor, ô, Parma, tam longo tempore ciuis,
Iampridem Rheni quàm breuis hospes eras.

Flauio Quærengo, de Doctoris Insignibus illi datis.

XLIV.

Artes nutriri vulgò dicuntur honore,
Atque trahi veris laudibus ingenium.
Arte tua nutritur honor, doctissime Flaui,
Ingenio trahitur laus quoque vera tuo.
Tu laudis merces, solidi tu præmia honoris:
Iamdudum meritis viuit vtrumque tuis.
Quânam laude igitur poteris vel honore beari,
Cùm merita sis laus laudis, honoris honor?
Si debes illis, qui te his Insignibus ornant;
Plus tibi laus debet, plus tibi debet honor.

DE

DE HENRICO IV. GALLIÆ ET NAVARRÆ REGE CHRISTIANISSIMO.

XLV.

ROmano visum est nihil vmquam Cæsare maius,
Occiduo Titan quà lauit amne caput.
Maius Alexandro Macedûm duce nil fuit vmquam,
Eoo quà Sol gurgite tollit equos.
Orbis vterque suo certauit pro Duce semper,
Maior an hic illo, maior an ille foret.
Amborum laudes si iam claudantur in vno,
Scilicet vnius gloria maior erit.
Vnus at amborum laudes HENRICVS *adæquat.*
Vtroque, ô Princeps, maius in orbe decus!

DE EIVSDEM NVPTIIS CVM SERENISSIMA MARIA MEDICEA.

XLVI.

O Rex, pulchra tibi sponsam Florentia mittit:
Inter opes habuit pulchrius illa nihil.

Pulchra etiam poſcunt florentem lilia campum.
Qualia nimirum lilia, talis ager.
Cùm ſit talis ager, cùm talia lilia, quale
O tandem, & quantum germen, vtrumque feret!

De Nuptijs Sereniſſimi Rainutij Farneſij, Ducis Parmenſis, cum Margarita Aldobrandina.

Alluſio ad vtriuſque familiæ Inſignia.

XLVII.

Ideribus flores, & ſidera floribus, arctè
Junguntur ſancti fœdere Connubij.
Hoc ſerere eſt cælo flores, & ſidera terris:
Fructus erit terris lumen, odórque polo.

FRAN-

[redacted]

FRANCISCI
REMONDI
DIVIONENSIS
E SOCIETATE
IESV
ELEGIÆ.

ALEXIAS
Seu vxoris Sancti Alexij Querimoniæ, in gratiam Romanæ iuuentutis conscriptæ, & in VII. Elegias distinctæ.

ELEGIA PRIMA.

Illa ego Romana virgo laus magna iuuentæ,
Quæ toties fueram mille negata procis,
En iaceo miseranda nouo sine coniuge coniux,
Pene relicta priùs quàm bene iuncta viro.
Succedit tantis etiam noua cura querelis,
Vulneret (heu!) teneros quo vagus orbe pedes.

Si mihi nota foret regio qua liber oberrat,
Inciperet certus mitior esse dolor.
Illi missa graues narraret epistola curas,
Audirétque meas forsitan ille preces.
Nectuntur scribendo moræ: prior ipsa volarem,
Atque mea fierem nuntia tristitiæ.
Cedere nam didici furtim, te, ô Alexi, magistro,
Et fugere è patria sola puella domo.
Ipse daret pedibus celeres amor anxius alas,
Præcipitíque irem per loca vasta fuga.
Nulláque virgineos tardare pericula gressus,
Dicere nec possent, parua puella mane.
Non si Colchiaci surgant fera monstra Dracones,
Inque meos vultus, Vrse, Leóque, ruas.
Paruulus Isacides dextra lacerauit inermi,
Vrse, tuas fauces, & tua membra Leo.
Strauit & immani surgentem mole gigantem,
Imbelli hoc potuit funda rotata manu.
Femineam armaret diuina potentia dextram,
Et cælestis idem curreret Ales iter.
Impauida hostiles perrupit femina campos,
Et caput Assyrio messuit ense Duci.
Et metuenda etiam est mea dextera: primáque possum
Vincere virgineæ præmia militiæ.
Te, mea vita, sequar, quascumque inuiseris oras;
Vna feret tellus vnáque cymba duos.
Seu maris Ionij tumidas sulcaueris vndas,
Ionij tecum me vehet vnda maris.
Seu propius Christum Solymis meditaberis agris,
Blanditur vitrea quà sacer amnis aqua,
Prona Palæstinis Christum venerabor in agris,
Iordanísque bibam pura fluenta sacri.

Seu

Seu iuga Caucasei penetrabis inhospita montis,
Viuam Caucaseis hospita longa iugis.
Seu Libyæ deserta petes, Libyæ incola fiam:
Thressa ero, si ponti litora Threïcij.
Pulsa per extremos si te ratis egerit Indos,
Protinus immensum metiar Oceanum:
Méque docebit amor, fuerit si fracta carina,
Indociles vndis arte mouere manus.
Tam castos (heu!) ne inuideant mihi sidera amores,
Atque auidis raptam me mare condat aquis.
Ipsa suas etiam patiuntur sidera flammas,
Ipsum etiam, credo, nouit amare mare.
Sed neque ventorum rabies, neque pronus Orion,
Nec stabilem excutiet mobilis vnda fidem.
Obruar at rapidis si fluctibus; obuia Pistrix,
In tua me viuam viscera conde, precor:
Conde, precor; sed mox, ea me, quibus errat Alexis,
In loca seruatam, Piscis amice, vome.
Hebræum irato sic quondam è gurgite Vatem
Insueto mitis bellua ventre tulit.
Hospitio ille nouo gaudens, illa hospite tanto,
Miratur sortem victor vterque suam.
Tertia lux aderat, cùm credita pignora Pistrix,
Scilicet illæsum reddere iussa virum,
Faucibus inuitis in apertas exspuit auras.
O statio miseris commoda naufragijs!
Si tamen in me eritis crudeles vos quoque pisces,
Naufraga si duro sum peritura mari,
Me manibus perijsse tuis, amor alme, iuuabit:
Castus honorati funeris auctor eris.
Déque meo pontus faciet sibi nomine nomen,
Et felix inter sidera sidus ero.

Nauita præteriens illa plorabit in vnda,
Firmabitque mea vota marina fide;
Et dicet, perijt quendam hîc Romana puella,
Dum toto amissum quæreret orbe virum.
Viuat tantus amor: semper sis, ô bona virgo,
Tam dilecta Deo, quàm bene fida viro.
Iam secura tenes reducem super astra maritum:
Sit tibi terra leuis, si grauis vnda fuit.
Hei mihi! quò rapior? quæ fingo somnia? falsò
Me ludit viduus, dum vagor orbe, torus.
O saltem scirem qua parte requirere possem
Te, mea lux, animi spésq; metúsq; mei.
Et silua, & rupes, campíque, & litora cuncta
Iam sunt facta tua ferrea duritie.
Non est qui nostras æqua bibat aure querelas,
Dissipat elusos ventus & vnda sonos.
Sola pia est mecúmq; gemit resonabilis Echo,
Illa tamen gemitu languida facta meo est.
O mea vita redi, nam quæ te caussa moratur?
Si qua in te est pietas, ô mea vita redi.
Quòd si fortè tibi est reditus grauis, ah! precor ad te
Me, quacumque voles parte, venire iube.

ELEGIA SECVNDA.

CRudelis regio, quæ te fouet vsque latentem;
Illa meis facta est terra beata malis.
Ah! pereat, quisquis, si fas est dicere, primus
Inuiti docuit terga domare salis;
Intactam qui fregit iter, montésque subegit,
Virgineam pedibus qui violauit humum.
Septem colles, & Tibridis ostia, tunc
Exigui limes tunc erat imperij.

Tunc

Tunc erat Vrbs vix nota sibi, paruóq; Quiriti
  Extremi Aethiopes porta Capena fuit.
Dictator numerabat oues; pressóq; Senator
  ~~Fessus aratro, humili sub lare iura dabat.~~
Nunc quoque sic utinam, clausis regionibus, esses
  Mecum sub vili, pauper Alexi, casa!
Cur fugis è patria non vllo pulsus ab hoste?
  Si tibi cura mei est, ô fugitiue redi.
Si tibi cura mei nulla est, miserere parentum:
  Quem trahis, ipse iubet spiritus esse pium.
Non hæc sperabant meritæ solatia vitæ
  Et pater infelix, & miseranda parens.
Immatura vtrique paras (heu!) funera: iam iam
  In tumulum tristi cum patre mater abit.
Prompta tuæ tu solus habes medicamina culpæ;
  Funera regressu sunt reuocanda tuo.
Vita veni. quid enim tandem peccauimus omnes?
  Totáne Roma potest esse nouerca tibi?
Ast ego quid merui? vel quo rea crimine dicor?
  Nullum in me crimen, præter amare, vides.
Si tibi virginitas, iuuenis castissime, sancta est;
  Virgineo possum viuere nupta toro.
Viuere si possim cum coniuge virgine virgo;
  Cur fugis adspectus, dure marite, meos?
Este mihi testes Superi, nil firmius opto,
  Quàm vita exacta cælibe posse mori.
Connubij non vincla Venus, non fœdera nectit,
  Nec facit amplexus concubitúsque virum.
Cælicolûm Regina potens, & gloria terræ,
  Ipsa simul coniux, virgo, paréns; fuit.
Cæcilia antiqua potuit noua gloria gentis
  O quàm dissimilem ducere virgo virum!

Coniugis in thalamum prima cùm nocte veniret,
Protinus exclamat, Valleriane caue;
Valleriane caue, custos fortissimus adstat,
Qui mihi libati corporis vltor erit.
Est mihi virginitas summo iurata Tonanti;
Peruigil in lectum fert sua vota sopor.
Gorgone tuta; meo caream Altet telaque vibrans
Fingitur à vobis Pallas; inermis ero?
Crede mihi, Paridis non est hæc fabula vestri,
Cùm Menelaeo rapta Lacæna toro est.
Sum tua, tu meus es, Christum cole: sim modò virgo,
Tu pater, & coniux, & mihi frater eris.
Sic ait. ille sacro lustratus fonte, meretur
Optato ætherij militis ore frui.
Sanguis vtrumque iterum fecunda in morte maritat:
Ornat vtrique manum palma, corona caput.
Noster Hymen tali caleat face. teda iugalis
Sentiet haud flammas, dire Cupido, tuas.
Femina virque iugo sacri subiguntur amoris:
O quanta exsistit vis in amore pari!
Ast ego te, rerum pulcherrime, semper amaui:
Sic placidi redeant in mea vota dies.
O quoties, cùm me peteret malè sana procorum
Turba, meus, dixi, solus Alexis erit!
Altera vera fuit, fuit (heu!) vox altera mendax:
Et solus, sed non diceris esse meus.

ELEGIA TERTIA.

HÆccine communis mihi debita gaudia vitæ?
Hæccine quæ toties tu mihi verba dabas?
Antè suas fluuij reuocabunt ad caput vndas,
Et partum falso semine fundet humus,

Quàm

Quàm te nos, virgo, ludamus amore fugaci,
Aut violem pacti fœdera coniugij.
Ad caput, ô fluuij, vestros reuocate liquores,
Da partus alio semine, terra, tuos:
Me facilem his nuper dictis elusit Alexis,
Et tacitam blanda texuit arte fugam.
Nox erat, (heu memini natorum prima dolorum
Semina, & afflictæ vulnera prima domus)
Auriuomis pendent varij laquearibus ignes,
Lætáque festiuis personat aula choris:
Ergo breuẽ ad thalamũ cùm primùm accessimus ambo,
Nunc Deus est nobis mente colendus, ais.
Ille nouo iunctas firmabit pignore dextras,
Et te præcipuo semper amore colam.
Pareo: dúmq; preces in longas ducimus horas,
Occupat (heu!) fallax lumina fessa sopor.
Me miseram ô nimiùm; nimiùm nox inuida, & ô tu
Somnule delicijs insidiate meis!
Curarum in terris qui diceris esse leuamen,
O mihi quot curas, perfide somne, paris!
Euigilo, & malè clausa priùs mea lumina iacto:
Exciderat nostris, lux mea, luminibus.
Dirigui, nec erat stupefacto in corpore sanguis,
Factáque sum gelido marmore frigidior.
Adspicio rursus, vacuúmque cubile pererro;
Quacumque adspicerem, nullus Alexis erat.
Tum mihi virgineus violaui pectora palmis,
Et cœpi indignas vngue notare genas.
Præcipito è thalamis corpus, similísque furenti
Crinibus effusis atria mæsta peto.
Accurrunt famuli celeres, trepidæque puellæ,
Et pater exsanguis, semianimísque parens,

Quid memorem lacrymas, & femineos vlulatus,
Primáque nocturni tempora supplicij?
Quid iuuat inuisum toties renouare dolorem,
Et mala narratu non medicanda meo?
Noster Auentino clamor tonat vndique colle,
Imbribus intumuit Tibridis vnda meis.
Et mihi tunc omnes fuit impetus ire per vrbes,
Horridáque irati ferre pericla maris.
Nec pudor aut ætas obstabat, paruáque visa
Sunt desiderio terra fretúmque meo.
Sed tua me violenta domus, genitríxque, patérque,
Continuítque meam Roma inimica fugam.
Mox tamen vt visura meos Aurora dolores
Sidereas mæsto dispulit axe faces,
Nostræ summa peto celeri pede culmina turris:
Vrget amor: quid non sedule cogis amor?
Prospicio; superant acie mea lumina lynces;
Nulla tui ante oculos venit imago meos.
Corruo; deficiunt vires; in brachia tollunt
Me famulæ; insensus liquerat ossa calor.
Omnia votiuis onerantur templa tabellis,
Pulsáque continuis fletibus ara gemit.
Vndique missa cohors oculis vigilantibus exit,
Et tota coniux quæreris orbe meus.
Quæreris, & toti cùm sis incognitus orbi,
Hospitio terra est tota superba tuo.
Ah! precor ignoret quæ te videt ora vagantem,
Isto ne mihi te capta decore neget.
Si reditum statuis, quacunque erraueris ora,
Id sa is est vt ego túque, ... úque sciant.
Sed quacunque regione erres, si protinus adsis,
Ignosco longa tempora dura mora.

Idem

Idem caussa mei fies medicináque morbi;
Dulcia sunt medica vulnera facta manu.
Viuam iterum, viuam, cùm me, mea vita, reuises?
Cùm, mea lux, venies, luce repentè fruar.
At mora, Alexi, moram si nectis; quàm mihi semper
Mors incerta tua est, tam mihi certa mea est.

ELEGIA QVARTA.

HEi mihi quàm duras patior sine crimine pœnas,
Materies miseræ fertilis historiæ!
Impresso nutrix rorantia lumina lino
Siccat, & ; ô, dicit, pone, puella, metum.
Ille fidem seruat, iam est rediturus Alexis,
Non illo Romæ sanctior vllus erat.
Tempora signat amor: reditus mihi longior iste
Iam fit Odyssea, durior Iliade.
Improba nidificans cæcum quem fecit hirundo,
Dum lassa vrgenti membra sopore leuat,
Sponte licet natum certas misisset in oras,
Et spes de reditu non minuenda foret;
Attamen assiduas agitans cum coniuge curas,
Vix vllam poterat sustinuisse moram.
Mater multa gemens, ah quò te misimus, inquit,
Vnice amor, matris gaudia, vita patris!
Quæ mihi te & patri succurrere, nate, coëgit
Pauperies, tecum gratior vsque foret.
Et pater, ô miseræ solatia sola senectæ,
Iampridem cæco tu mihi lumen eras.
Te retinet durus si debitor, inde recede:
Tu potior magnis es mihi diuitijs.
Huc propera, ductore tuo cum sospite sospes,
Et canis aduentum nuntiet ante tuum.

Sic ait: ex oculis ibant duo flumina cæcis,
Clausus luci oculus, fons fit apertus aquis.
Ast ego quid faciam, qua tu clàm, sponse, relicta,
Sic fugis? heu quid agis? quó ve morare loco?
Quàm vereor ne fortè auidis iam cesseris astris!
Hei mihi! tristitia summa fit ista mea.
Et semper facies in nomine pallet Alexis,
Cúmque meo assiduus certat amore timor.
Seu rutilat puro Phœbus seu Cynthia curru,
Tu mihi nocte metus, tu mihi luce dolor.
Nulla mihi requies, neque Sol sine nubibus ibit,
Dum Sol & nostræ caussa quietis abes.
Non mihi Erythræi serpunt per colla lapilli,
Gemma nec ulla meis ardet in articulis.
Nec vidui certa nodantur lege capilli,
Nec mihi sub Coa veste superbit humus.
Quid mihi si Crœsi sine te fluit aureus amnis,
Ebriáque in Tyrio murice dormit ouis?
Indica si sine te pretioso terra Adamante
Grandinat in comptas prodiga facta comas?
Quid mihi si grauidis turgent in collibus uuæ,
Totáque defesso sub boue terra gemit?
Si Calabra tonsis flores ape mella ministrant,
Lasciuit Siculo si grege pinguis ager?
Hæc curent, quibus inter opes, & eburnea tecta,
Aurea Tantaleo fallitur amne sitis.
Nec sumus ex illis, longam quibus inter amicos
Tristitiam frangunt munera, Bacche, tua.
Odi suffusas radianti lampadas auro:
Aurea sunt oculi lampas, Alexi, tui.
Non ego delector cithara, fidibúsque canoris:
Sola mihi gratum vox tua carmen erit.

Non mihi Panchaeo nubes efflantur odore:
Suauis odorata tu mihi messe magis.
Non mihi sidereis gemmascunt floribus arua:
Tu narcissus eris, tu mea sola rosa.
Ductáque textilibus ramis non vitis obumbrat,
Nec leuat ardores lympha petita meos.
Et sopor omnis abest: si, te fugiente, fefellit,
Non fallet sensus, te redeunte, meos.
In te debuerat potiùs conuertere vires,
O sopor infelix in mea damna vigil!

ELEGIA QVINTA.

O Mea lux & vita, redi: tibi brachia pando,
Brachia iam nimia pene soluta prece.
Est locus, in nostris quà fons pulcherrimus hortis
Surgit, Auentini pars memoranda iugi.
Et meminisse potes, nisi dudum mente recessit,
Coniuge cum spreta, tota paterna domus.
Hic nemus vmbrosum, & varia longo ordine sedes,
Clausáque diuisis atria porticibus.
Hic celebri pictura nitet spectabilis arte:
Est operi merces magna perennis honor.
Aut se naturam putat ars certamine victam,
Aut natura ipsum se putat artificem.
Hic ego per longos duco suspiria soles,
Dum perimit sensus viua tabella meos.
Depictus parte in laeua mihi scilicet orbis
Panditur, hic tellus stat mihi, & vnda fluit.
Hei mihi! depictos compellor discere mundos,
Atque per illusas currere mente vias.
Quò se cumque ferunt oculi, meus ardor Alexis
Forsitan hinc, dico, forsitan inde venit.

Quis

Quis scit an & stabiles illis in montibus ædes
Fixerit? ô vitæ prompta ruina meæ!
Hæc illi tremulæ texunt vmbracula siluæ:
Has inter rupes durior ille latet.
Illic horrifico nigrescunt æquora nimbo,
Ah! ne fortè mei sit ratis illa viri.
Ast hæc quæ regio? Syria est. hîc forsitan errat,
Eius erat semper multus in ore Syrus.
Hîc ego te in somnis hesterna nocte videbam:
O quàm solicitus somnia fingit amor!
Et fuit vrbs (species nisi me nunc fallit) Edessa,
Templáque sublimi conspicienda tholo:
Hîc te Virgo parens peregrina in veste latentem
Monstrat; tu contrà protinus vrbe fugis.
Dure vir, ah! tandem cælestibus annue monstris:
Adspicue? à Domina proderis ipse tua.
Votorum, ô Virgo, spes non frustranda meorum,
Primáque virginei gloria connubij,
Si tua diuitibus cumulaui altaria donis,
Cultáque Galbaneo fumat odore domus;
Si tibi gemmifero cinxi diademate frontem,
Et micat ante aram pendula flamma tuam;
Vrge, Diua, virum, dum me patriámque requirat,
Fac alia nequeat parte quiete frui.
Dum tenebras quærit, manifesta in luce patescat;
Dúmque tacet, fiat quælibet ora loquax;
Dum fugit, immoto stupeat pede; dum freta sulcat,
Nauis marmoreas hæreat inter aquas.
Occultum increpitet tellus & pontus Alexim,
Et coniurato murmure dicat, hic est.
O sopor, & picti species ô vana coloris!
Hei mihi! quàm varijs ludor imaginibus!

Nocte

Nocte diem verso, certat pictura sopori;
Fingere quod nequit haec, improbus ille facit.
Ipsa meas ergo picturis educo curas,
Solaménque bibo, materiámque mali.
In tabula specto terrásque, vrbésque, hominésque,
Astráque, & immensi litora cuncta maris;
Crudeles tabulae, crudelis tu quoque pictor;
Inter tot mundos vnus Alexis abest.
O mihi si referas, quo vir meus orbe moretur,
Orbem habeas, pictor; tu mihi redde virum.
At parte ex alia Christi vitámque necémq;
Cognato memorat docta colore manus.
Inter tam varias species miseranda figuras,
Vna meum ante alias sensum animúmq; rapit:
Amissum in Solymis puerum maestissima Virgo
Quaerit, & ignotas ítque redítque vias.
O quas illa preces, ô quae suspiria fundit,
Dum vocat errantem nocte diéque Deum!
Et stupet, & nescit cur sese subtrahat infans,
Scit tamen hunc culpa non abiisse sua.
Heu! quid agat? redeátne domũ? Solymósne peragret?
Nec Solymi natum, nec domus vlla docet.
Virgo est, & mater; certat natura pudori,
Dum natura iubet, quò vetat ire pudor.
Spes animat sensum, timor opprimit: inter vtrumque
Pignore Diua parens státque cadítque suo.
Praebet amor vires, dolor eripit: vndique pugnam
Damna ferunt; cunctis fluctuat vna malis.
Arte licet clara reddi non omnia possunt;
Admotam remoue, pictor amice, manum.
Flet pictura, tamen vero caret illa dolore,
Mentitásque color labitur in lacrymas.

Sola meis lacrymis, Virgo, tua flumina monstres;
Quàm propriè curis pingeris ipsa meis!
Naturam natura æquat, meliúsque refertur
Imbre imber, curis cura, dolore dolor.
Historia hæc mea fit; redeunt iam tempora prisca;
Nomine mutato picta tabella mea est.
Tunc ô tunc experta meos, Regina, dolores!
Cur non in misera conscia curris opem?
Cum gemitu gemitum, cum pœnis confero pœnas,
Atque tuos casus metior ipsa meis.
Si longum visum est, tibi scilicet, attamen illud
(Da veniam dictis) perbreue tempus erat.
Extulit Eoo ter ab æquore, ter quoque lassos
Occiduo Titan gurgite mersit equos:
Attonitos inter Proceres, legúmque magistros,
Templum vbi sublimi sidera fronte ferit,
Secura puerum reperis in sede locatum,
Cúmque illo, & fido coniuge, læta redis.
Ast ego quot Soles numero! si credis amanti,
Quolibet in spatio sæcula mille traho.
Iam didici stellas, iam Luna tempora noui,
Eois iam sum doctior Astrologis.
Surge, agè, pacato sidus mihi nascere cælo,
Aetheriásque nouo lumine vince faces:
Quale Magos olim Christi ad cunabula Reges
Duxit, & optatam constitit ante casam:
Nascere, & ambiguum radijs mihi percute Alexim:
Ibo, nec incertas pes teret vsque vias.

ELEGIA SEXTA.

AH! ne fortè velis stabulo te condere & vmbris,
Nescio quo Solyma non procul arce loco.

An raperis Christi præsepibus? ipse solebas
Plurima de puero, déque parente loqui.
Quàm vereor ne sit vates tua mater, Alexi,
Et ne præsaga mente futura canat!
Nam tacito mecum nuper collecta cubili,
Multa mihi afflicta dum memoraret anus;
Virgo, inquit, coniúxque mei fidissima nati,
Heu! procul à nostra vir tuus vrbe latet.
Non potuit frustra domibus cessisse paternis:
Qui fugit hinc furtim, non rediturus abit.
Romam namque sui cupidam si fortè rediret,
Sese vel facie proderet ipse sua.
Adde quòd occulta si vult in parte latere,
Non colet vrbanos, patria tecta, lares.
An periere Getæ? prohibet Thrax, aut Garamantes?
An desunt latebræ, Punica terra, tuæ?
Clausáne Iordanis sunt ostia? scilicet illo
Romana ignotum quæret in vrbe locum.
Crede mihi, virgo, veniet si noster Alexis,
Huc sua conspicua nomina fronte feret.
Nil desperandum: non hæc sine Numine fiunt,
Quàm credis veniet forsitan ille priùs.
O vtinam felix redeat, plausúque Quiritum
Victo quadriiugis orbe triumphet equis!
Sic fatur tua mæsta parens, lacrymísq; madescit:
It comes ex oculis æmula gutta meis.
Ergóne semper eris Romanis exsul ab oris,
Et vagus extremis incola litoribus?
Quis scit an & procul hinc, tuguri sub culmine, posthac
Crudeli iaceas nudus in hospitio?
Ah! ne te pluuia, ne te mala frigora lædant,
Ne rigeant duro mollia membra gelu.

Ver cohibete Hyades, Borea mansuescite flatus,
Bruma, precor, sponsum mitiùs vre meum.
Spargite, saxa, pias collisa fronte fauillas,
Ex isto lapidum vulnere surge calor.
Nix, auerte aliò tacitum, tua pondera, vellus:
Candidus est nimiùm, non eget ille niue.
Parcite flagrantes æstiuo tempore soles:
Intus alit flammas, non eget ille face.
Hei mihi! ne facilis sitienti lympha negetur,
Ne sedeat pulchro turpis in ore fames.
A me, sed frustra, tibi mensa paratur, Alexi;
Non est hinc possit qui tibi ferre dapes.
Aliger, arreptam summo me crine per auras
Non metuenda mei transfer in antra viri.
Haud ille est Daniele minor pietate fidéque,
Et meus, ô Habacuc, maior amore tuo est.
O peream, ex ista si pòst ego sede recedam!
Nullæ vrgent messes, Ales amice, vale.
Quòd si me noles, tristémq; fugabis, Alexi,
Pulsa tuos moriar protinus ante pedes.
Mors erit hæc felix, coniux carissime; viua
Quæ nequeo, tecum mortua semper ero.
O dulcis tumulus, thalamóque beatior omni,
Si fuero manibus virgo sepulta tuis.
Et quoties tumulum spectabis, gemmula pro me
Ex oculis veniet forsitan vna tuis.
At si me tecum patieris viuere, sat mî
In tuguri paleis angulus vnus erit.
(Iam Romana domus, iam culta palatia sordent;
Tu mea Roma, in te Regia tota mea est)
Illic nupta viro famulabor, pauper egenti,
Semper in hoc vno peruigil obsequio.

ELEGIA SEPTIMA.

Forsan ab immani premeris nunc gente: taceblis?
Et poteris media viuere barbaria?
At mirum est vlli quòd sis incognitus orbi:
Tu cacis oculos, pulcher Alexi, dares.
Quem quis amat, facilè agnoscit, sequitúrq; fouétque:
Te qui, dum cernit, nescit, amore caret.
Cacus erat, credo, qui cacum finxit amorem.
Non ego caca forem, te quia semper amo.
Lumine me non priuat amor, sed priuat amante.
Ah! mihi sic oculos in mea damna facit!
Hebraus, Pharijs quondam Rex alter in oris,
Horrea pellenda pandit amica fami.
Coràm adstat, loquitur; prasentem agnoscere fratrem
Vndeni fratres non potuere suum.
Tótne oculos vnus potuit tunc fallere vultus?
Non mirum, exstincti crimen amoris erat.
At potuit cur ille suos agnoscere fratres?
Prauia fax oculis ardor amoris erat.
O vtinam coràm adstares! licet ipse taceres,
Non fugeres oculos, lux mihi nota, meos.
Ergo aliqua forsan (miseram me!) ignotus in vrbe
Exigis innumeris tempora longa malis.
Ah! quoties hominum ludet te stulta caterua,
Inque tuas aures turpia verba vomet!
Irruet (ah!) quoties Stygijs armata flagellis,
Subditáque intorto verbere terga teret!
Impia turba tace; quid enim peccauit Alexis?
Parce agitare meum, turba inimica, virum.
Ne meus ex illo decurrat vulnere sanguis,
Ne violent aures sordida verba meas.

Immo

Immo agite, atque in me rabiem conuertite vestram,
Sit mea pœna; meus liber Alexis eat.
Heu! solus volet ille pati, stabilésque parare,
Alta quibus tandem scandat ad astra, gradus:
Qualis in ætherias scalis sublimibus arces
Fusus humi Iacob corpore, mente subit,
Innixúmque Deum scalis suspexit, & agmen
Aligerum alternos ire redire gradus.
Nescio quid mea mens, coniux, de te augurat; olim
Te sacro supplex orbis honore colet.
Templa tibi surgent, multísque vocabere votis:
Iam te prima voco, iam tibi vota fero.
Te per ego has lacrymas oro, per & integra sancti
Fœdera connubij, virgineúmque torum;
Per mihi crudeles, quos non violaui, Hymenæos,
Pérque tuam inprimis, caste marite, fidem;
Te per eos etiam, qui te genuere, parentes,
Per patriæ atque domus squalida tecta tuæ;
Hæc si non flectunt, per ego te Virginis almæ
Viscera cara precor, per genitúmque Deum;
Huc ades ô tandem, viduásq; reuertere in ædes,
Aut adhibe vitæ me comitémq; viæ.
Quod facies, faciam; quò perges, ipsa præibo;
Cum cantante canam, cúmq; gemente gemam:
Cúmq; viro coniux viuam, cum virgine virgo;
Corporéque in gemino mens reget vna duos.
Sic spero: cernent iterum mea lumina Alexim:
Si non sperarem, iam mihi clausa forent.
Heu! ne te videam tacita iam morte peremptum,
Et misero exanimem coniugis in gremio.
Rursum agitor curis, succedunt fluctibus vndæ,
Turbinibúsque nouis orta procella furit.

Secum alium ventus vocat in præcordia ventum,
Alter & alterius prœlia miscet ope.
O vtinam, ne post tua funera viuere possim,
Tempestas animam sorbeat ista meam!
Sum virgo, genitríxque simul fecunda dolorum:
Iamdudum hos plena tu seris ipse manu.
O vtinam totus, ne post tua fata supersim,
Cum celeri matris funere partus eat!
Spero igitur, timeóque; animus mihi nutat vtrimque,
Quid sperare magis, quídve timere queat.
Spésq;, timórq;, dolórq;, & amor, pietásq;, pudórque,
Hei mihi quanta vno in pectore bella mouent!
Nec video infelix qua stet victoria parte;
Viuere qua liceat, qua mihi sorte mori.
Sed modò te viuum inueniam, mihi vincula nectat,
Déque meo castus corde triumphet amor.
Vince amor, & ne se captus subducat, eundem
Fac, precor, ad currum vinctus Alexis eat.

AD SS. DOMINVM CLEMENTEM IIX. PONTIFICEM MAX.

MAgne Parens, mea Musa cupit tibi dicere laudes,
Illa sed in laudes deficit vsque tuas.
Forsitan augebunt inuita silentia laudem,
Sæpe venit tacito maius ab ore decus.
Tu sacris totum moderaris legibus orbem,
Redditur exemplo sanctior ille tuo.

Itala Threïcius per te pauet arma Tyrannus,
Et capis auxiliis oppida multa tuis.
Bosphorus ah! tandem Tiberim colat; ah! precor erret
Hellespontiaca naufragus hostis aqua.
Concilias Superis Regem, Gallísque mederis,
Flectitur ille tuum pronus ad imperium.
Læta tuos cernit Ferraria victa triumphos,
Romano, nulla cæde, subacta iugo.
Huc venit Hesperidum Regi nuptura potenti
Virgo; tua nupsit facta beata manu.
Huc properant clari Proceres, dant oscula plantis,
Aemuláque officijs funditur Italia.
Vix sperata vocas summos in fœdera Reges:
Hæc alia fieri non potuere fide.
At redeunt annis bis denis quinque peractis
Exspectata sacræ tempora lætitiæ.
Tunc est visa tuæ pietatis Roma theatrum;
Dum populos omnes pascis vtroque cibo.
O quoties cecinit (memini, atque his auribus hausi)
Attonitus laudes Orbis in Vrbe tuas!
Felici per te nunc Gallia Rege triumphat;
Coniux est factus coniuge, prole pater.
Quid memorem lacrymas, ieiunia, vota, precésque,
Quásque tuo curas pro grege Pastor obis?
Iamdudum afflicti sperant meliora Britanni,
Cælestem per te Græcia sentit opem.
Quæ regio in terris, quæ gens tam barbara, cui non
Vera tuis monstres lumina sideribus?
Diuinis fit clara opibus, te Principe, Roma,
Inque redit priscus templa vetusta decor.
Dúmque tua semper mensa dignaris egenos,
Regales pauper vincit honore dapes.

Ti

Tu vigilans fidei custos, tu denique Pastor
Moribus & vita sanctus, vt imperio.
O quid ago? vel quo rapior temerarius ausu,
Et rudis immensum per mare nauta feror?
Hoc opus est nostris (ætas mihi crede futura)
Viribus & studio maius, & ingenio.
Tutior est, meliúsque potest reuerentia muta
Dicere de tanto Principe: Musa tace.

AD HENRICVM IV. GALLIÆ ET NAVARRÆ REGEM CHRISTIANISSIMVM.

O Rex magnanime, ô summorum gloria Regum,
Certa salus regni deliciæque tui,
Nostra vtinam digno celebret te carmine Musa!
Nil magis illa cupit, nil minùs illa potest.
Tu decus armorum, tibi sunt certamina ludus;
Et labor est requies, & vigilare sopor.
Ad tua iussa animos miles parit; & satis vna est
Vox ad decretum, nutus ad imperium.
Ipse prau, factísque iubes: micat antevolátque
Et pes decretis, & manus imperio.
Victor ad arma venis: nec pugnas, quin tibi faustis
Certior auspicijs antè triumphus eat.
Sic galea est laurus, palma ensis, pugna trophæum;
Et certare tibi, & vincere, semper idem.

Sed tua cum telo clementia fertur in hostem;
Dúmque feris hostem, tu prior ipse doles.
Cogeris ad bellum, nec ab hostis corpore fracti
Absque tuis lacrymis gutta cruoris abit.
Et tibi prorsus idem est vlcisci & parcere; & hosti,
Dum generosa furit dextera, prabes opem.
Tu velut horrificum ruis in fera prœlia fulmen,
Et victor victo mitior inde redis.
Sic, sic te superas, alios quia vincere paruum est;
Et nisi sint de te, nulla trophæa putas.
Materies (hoc solum obstat) te deficit omnis:
Te minor es, vires non capis ipse tuas.
Quid memorem, Princeps, pacati commoda regni?
Quàm bene des populis debita iura tuis?
Bellica laus pacis, pacis laus æmula belli est:
Pugnarent, totus ni tuus esset honor.
Et tuus iste augetur honor, cùm pectore grandi,
Quidquid agis, censes semper id esse parum.
Vecta triumphali tibi pax bene parta quadriga,
Cum bello inuictum cingit vtrimque latus.
Te patrem ac Regem veneratur patria; cùm tu
Non tam Rex dici, quàm pater esse velis.
Est tua iurato maior constantia dictis:
Quin iurare tibi est non violare fidem.
O legum vindex! victa ô solatia gentis!
Vis pugna, belli gloria, pacis amor!
Et miretur adhuc domitam se Gallia? mirum est
Totum orbem ante tuos non cecidisse pedes.

A

AD ILLVSTRISSIMVM COMITEM POMPONIVM TAVRELLVM in suo Clariculo monte otiantem, responsio.

Reddo tibi caram flagranti Sole salutem:
Reddere sic iussit qui magis ardet amor.
Spernit amor brumaeque niues, flammásque Leonis,
Nec leuis incepto cessat ab officio.
O liceat molles tecum mihi carpere ventos,
Languidáque vmbrosis ponere membra iugis.
O liceat longos tecum mihi fallere Soles,
Dum rapis arguta saxa ferásque lyra.
Illic, vernat vbi tellus, pluuaque virescunt,
Errat vbi trepida garrula lympha fuga:
Colle vbi fecundo vitis lasciua maritat
Tam bene deductis vlmea tecta vijs.
Iam me nec Tibur moueat, nec Thessala Tempe,
Nec Larissaei pinguia prata soli.
Sit despecta Rhodos, neque vatum gloria Olympus
Clariculo posthac sit mihi monte prior.
Hîc te, Pomponi, dum spectant prata nemúsque,
Te veluti numen prata nemúsque colunt.
Hîc tua diuinos effundunt otia fetus,
Otia vel curis nobiliora tuis.
Grande operæ pretium est sic degere; linquere turbas,
Et procul illæsos ducere ab vrbe vites.
Non tamen est solus, qui secum viuere discit,
Nec trahit in duras tempora longa moras.

Mens hominis si secum habitet, secúmque loquatur,
Sit licet in syluis, illa senatus erit.
Alta sedet, seséque vocat, parétque, iubétque,
Et regit, & partes temperat illa suas.
Illa suas tutatur opes; nec quaerere curat,
Quo vento infidi mugiat unda maris.
Non illam insani tangunt ludibria vulgi,
Nec metuit fraudes, aulica turba, tuas.
Nec ruit in Venerem, nec pocula miscet amanti,
Nec tecum admotis, Tantale, anhelat aquis.
Vritur at potiùs flamma meliore, bibítque
Caelestes pleno gutture delicias.
Te talem, vir magne, beas, animúmque serenas,
Dum te Clariculi detinet aura tui.
Quis mihi te reddat? vel me tibi? ludimur ambo.
Me tibi Parma negat, te tua villa mihi.
Exspectas hiemem ad reditum? mora longa futura est,
Et desiderio tardior hora meo.
Vt nunc in viduam redeat Pomponius vrbem,
Surge Aquilo, immiti frigore, bruma, veni.

FINIS.

EPIGRAMMATA ET ELEGIÆ ALIORVM PATRVM EIVSDEM SOCIETATIS.

EPIGRAMMA HORATII TVRSELLINI

De translatione corporis S. Ioannis Baptistæ ex Asia in Italiam.

Dum Sol Iustitiæ gentes lustraret Eoas,
Ioannes, Asiæ Lucifer alter eras.
At simul ingratas viduauit lampade terras,
Et cursum populos flexit ad Hesperios,
Subsequeris Solem, Hesperias & diligis oras.
Lucifer alter eras, Hesperus alter eris.

EIVSDEM

EPIGRAMMA

De S. Francisci stigmatibus.

EXue Franciscum tunica laceróque cucullo;
Qui Franciscus erat, iam tibi Christus erit.
Francisce exuuijs (si quà licet) indue Christum;
Iam Franciscus erit, qui modò Christus erat.
Quid, cælestis amor, non audes? fingis amantes
Arte noua, effigies vt sit amantis amans.

EIVSDEM

ELEGIA

De luctu Beatæ Mariæ Magdalenæ ad sepulcrum Christi.

VT Maria infelix marmor conspexit inane,
Sensit & exstincti corpus abesse Dei;
Ilicet ingenti mentem percussa dolore
Claustra super tumuli concidit exanimis.
Inde simul sensus aliquid mentísque recepit,
Sedit vt effigies saxea saxa super.
Non de more premit nodatos mitra capillos,
Sed iacet impresso candida mitra pede.
Non humeros peplum, non pectora velat amictus,
Ante ipsos fluitant hæc quoque lapsa pedes.
Vdo alabastra solo, Tyrium effundentia nardum,
Voluuntur, diues proteritúrque liquor.
Sed non illa vicem mitræ, non curat amictus;
Non pepli aut nardi, non memor ipsa sui est.

